

**แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี**
**The guidelines for organizing activities to develop the life skills of
the elderly are in the four dimensions of the Learning
Encouragement Center under the Uttaradit Provincial Office of
Learning Encouragement.**

สมชาย แปงอูด^{1*}, หยกแก้ว กมลวรเดช², และ วจี ปัญญาใส³
Somchai Pangoude 1*, Yokkaew Kamolvoradej 2, and Vajee Panyasai 3

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี เป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอหรือรักษาการในตำแหน่ง จำนวน 9 คน ข้าราชการครู 15 คน ครูอาสาสมัครฯ จำนวน 15 คน ครูแกนนำ จำนวน 76 คน และวิทยากร จำนวน 27 คน รวมทั้งสิ้น 142 คน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของแนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี พบว่าความต้องการจำเป็น ด้านการวางแผนมีค่าสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ด้านการปฏิบัติ และด้านการตรวจสอบมีค่าต่ำสุด แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹ Master of Education students Education Administration, Uttaradit Rajabhat University

^{2,3} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

^{2,3} Asst.Prof.Dr. Thesis Advisor, Education Administration, Uttaradit Rajabhat University

* Corresponding author: somchai.bkch@gmail.com

ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย 2) ด้านการปฏิบัติ มีการวิเคราะห์ข้อมูล ระดับความรู้ ความเข้าใจ และศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย มีการออกแบบกิจกรรม การเตรียมสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม 3) ด้านการตรวจสอบ มีการติดตามและประเมินผล ในรูปของคณะกรรมการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล 4) ด้านการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนา มีการวิเคราะห์สรุปผลการดำเนินงานในรูปคณะทำงานของทุกภาคส่วน เพื่อสะท้อนผลการจัดกิจกรรม ซึ่งการนำกระบวนการบริหารคุณภาพตามวงจรเดมมิง (Deming) มาใช้ เพื่อให้มีการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรดิตถ์

คำสำคัญ: การศึกษาตลอดชีวิต, แนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ, สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the necessary needs in managing the life skills development activities for the elderly in four dimensions at the Learning Encouragement Center under the Uttaradit Provincial Office of Learning Encouragement, and 2) to explore the approach to managing these life skills development activities for the elderly in four dimensions at the Learning Encouragement Center under the Uttaradit Provincial Office of Learning Encouragement.

The target group included 9 directors of district learning Encouragement centers or acting directors, 15 government teachers, 15 volunteer teachers, 76 non-formal education teachers at the sub-district level, and 27 instructors, totaling 142 individuals. A mixed-methods approach was employed in this study. Data analyzed by using statistical software with descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative data analyzed by using content analysis.

The research findings indicated that the necessary needs for managing the life skills development activities for the elderly in four dimensions at the Learning Encouragement Center under the Office of Learning Encouragement in Uttaradit Province showed that the highest need was in the area of planning, followed by improvement and development, implementation, and the lowest need was in the area of evaluation.

The approach to managing the life skills development activities for the elderly in four dimensions at the Learning Encouragement Center under the Office of Learning Encouragement

in Uttaradit Province was divided into four aspects. Planning: Developing an operational plan through workshops involving the participation of the school board and network partners. Implementation: Analyzing the knowledge, understanding, and capabilities of the target group, designing activities, and preparing suitable venues and materials for the activities. Evaluation: Monitoring and evaluating by a committee responsible for supervision, monitoring, and evaluation. Improvement and Development: Analyzing and summarizing the outcomes of the activities by a working group from all sectors to reflect on the results of the activities.

The Deming Cycle (PDCA) was applied in the management process to ensure effective and efficient operations, leading to successful outcomes in line with the Office of Learning Encouragement policies in Uttaradit Province.

Keywords: Lifelong Learning, The guidelines for organizing activities to develop the life skills of the elderly are in the four dimensions, Encouragement Center under the Uttaradit Provincial Office of Learning Encouragement

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการบูรณาการความร่วมมือการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิตร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงสาธารณสุข เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2560 โดยกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต เพื่อคงภาวะดีดั่งสังคมให้แก่ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม ในชุมชน ด้วยหลักสูตรและรูปแบบที่หลากหลาย และผลิตผู้ดูแลผู้สูงอายุร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข เพื่อดูแลผู้สูงอายุภาวะพึ่งพิงในครอบครัว ในชุมชน และเพื่อการมีงานทำของประชากรวัยแรงงาน การจัดการศึกษาตลอดชีวิตเป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้เรียนรู้ พัฒนาทักษะในการดูแลตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยอยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่า “ผู้สูงอายุมีคุณค่าและมีศักยภาพ ควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้มีส่วนร่วม ร่วมทำประโยชน์ให้สังคม และส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้สูงอายุโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้สูงอายุ” สารการเรียนรู้จะต้องทำให้ผู้สูงอายุสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตปัจจุบัน เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุข เกิดทักษะในการดูแลตนเอง มีคุณภาพชีวิตที่ดี (Wichai, V. 2019)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งมั่นขับเคลื่อนภารกิจหลักตามแผนพัฒนาประเทศ และนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่คำนึงถึงหลักการบริหารจัดการ ทั้งในเรื่องหลักธรรมาภิบาล หลักการกระจายอำนาจ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การปฏิบัติการด้านข้อมูลข่าวสาร และการสร้างบรรยากาศในการทำงานและการเรียนรู้ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรด้านการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การสร้าง

โอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมาย และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับบริการ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จึงประกาศนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 นโยบาย ข้อที่ 3.2 ด้านการสร้างสมรรถนะและทักษะคุณภาพ ข้อที่ 4 เรื่อง ส่งเสริมการจัดการศึกษาของผู้สูงอายุ เพื่อให้เป็น Active Ageing Workforce และมี Life skill ในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย (Subject: Policies and Operational Focuses of the Office of Non-Formal and Informal Education for the Fiscal Year 2022)

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี จึงได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ โดยมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้ (Guidelines and Models for Life Skills Development Activities for the Elderly in Four Dimensions by the Non-Formal and Informal Education Center for Special Target Groups, Office of the Non-Formal and Informal Education, Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education, 2022)

1. มิติสุขภาพ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ที่ดีให้กับผู้สูงอายุ ให้ห่างไกลจากโรคภัยไข้เจ็บ และอุบัติเหตุต่างๆ ลดภาวะซึมเศร้า คงสมรรถนะทางกาย จิต และสมอง ยอมรับและเห็นคุณค่าในตนเอง รู้กินรู้อยู่ รู้จักป้องกันโรค รู้จักออกกำลังกายที่เหมาะสม เพื่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้สูงอายุ

2. มิติสังคม เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ในสังคม ได้อย่างสมดุลและปกติสุข เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่คนเดียว รับรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของตน เรียนรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนนิติกรรมสัญญาต่างๆ ตลอดจนสามารถเข้าถึงบริการของภาครัฐได้อย่าง ถูกต้อง รวดเร็ว และมีคุณภาพ

3. มิติเศรษฐกิจ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้กับผู้สูงอายุ อาทิ การวางแผนทางการเงิน การออมเงินในรูปแบบต่าง ๆ การจัดการทรัพย์สิน การมองเห็นช่องทางในการ เข้าสู่อาชีพเพื่อสร้างรายได้เสริม รวมถึงการจ้างงานตาม ศักยภาพของผู้สูงอายุ โดยพิจารณาถึงบริบทและความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคล

4. มิติสภาพแวดล้อม เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการ เตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย สิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตร และปลอดภัยสำหรับ ตนเอง รวมถึงสามารถเข้าถึงบริการทางสังคมได้อย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ ตลอดจนรู้เท่าทันและสามารถใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

การดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุใน 4 มิติ ยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการกลุ่มเป้าหมายเท่าที่ควร ซึ่งเกิดจากปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุ ปัญหาด้านสุขภาพร่างกายและการชราภาพ ปัญหาด้านการมีภาระที่ต้องรับผิดชอบต้องประกอบอาชีพ มีฐานะยากจน และ

ปัญหาจากการเดินทาง และความแตกต่างในเรื่องความต้องการผู้สูงอายุ ซึ่งต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่สนุกสนาน กิจกรรมการตรวจสอบสุขภาพ กิจกรรมการให้ความรู้ด้านสุขภาพ กิจกรรมที่สามารถเป็นอาชีพและส่งเสริมรายได้ และกิจกรรมที่มีลักษณะพักผ่อนท่องเที่ยว ด้วยข้อจำกัดในเรื่อง งบประมาณ ระเบียบเบิกจ่ายการเงินและวัสดุคุณภาพของวิทยากร ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม การประสานงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี มีการทำงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ การนำกระบวนการบริหารคุณภาพตามวงจรเดมมิง (Deming Cycle: PDCA) ประกอบด้วย ด้านการวางแผน (Plan) ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) ด้านการตรวจสอบ (Check) และด้านการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา (Action) มาใช้ในดำเนินการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Gijo, E. V., Antony, J., & Kumar, M. 2014)

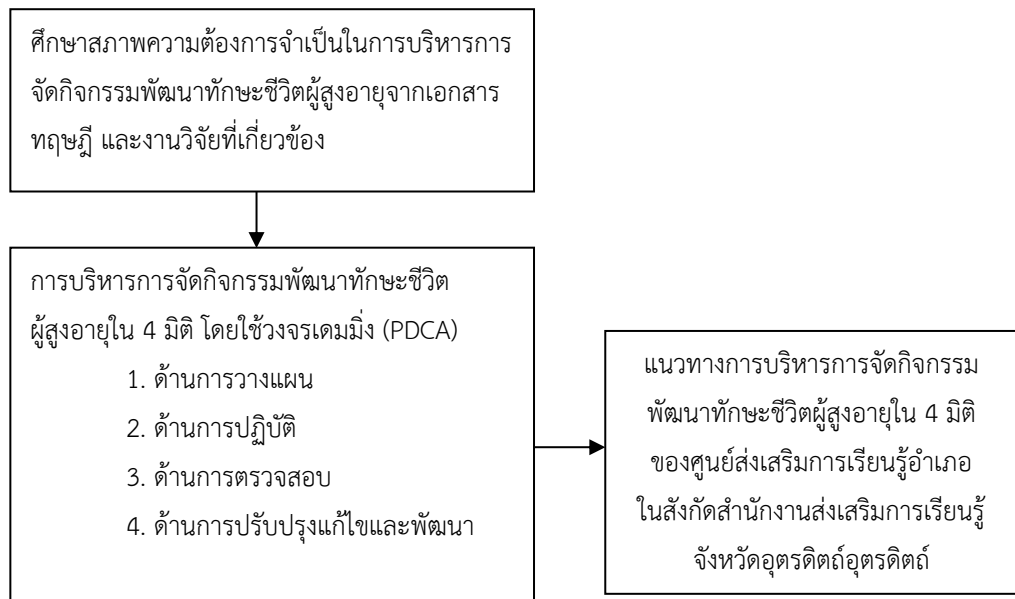
จากการศึกษาข้อมูล ประกอบกับผู้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการจัดการศึกษา ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี เพื่อนำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยและออกแบบกระบวนการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ
ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอหรือรักษาการในตำแหน่ง จำนวน 9 คน ข้าราชการครู 15 คน ครูอาสาสมัครฯ จำนวน 15 คน ครูกศน.ตำบล จำนวน 76 คน และวิทยากร จำนวน 27 คน รวมทั้งสิ้น 142 คน ได้มาโดยการเลือกใช้แบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารจัดการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี มีลักษณะ

เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (LiKert Scale) มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การเลือกตอบและให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต
ผู้สูงอายุใน 4 มิติ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต
ผู้สูงอายุใน 4 มิติ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต
ผู้สูงอายุใน 4 มิติ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต
ผู้สูงอายุใน 4 มิติ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต
ผู้สูงอายุใน 4 มิติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือการศึกษาความต้องการจำเป็นการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของประเด็นคำถาม
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบเครื่องมือในด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (IOC: Index Item Objective Congruence) ความครอบคลุมของข้อคำถาม และความชัดเจนของภาษาที่ใช้โดยกำหนดการหาค่าความสอดคล้อง ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

-1 หมายถึง ข้อคำถามนี้ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยกำหนดความสอดคล้องที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (นวลอนงค์ บุญฤทธิ์พงศ์, 2552 น.108) ซึ่งในการวิจัย พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้เท่ากับ 0.97

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบอีกครั้ง

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้ (Tryout) กับประชากรที่มีบริบทใกล้เคียงที่ต้องการศึกษาไม่น้อยกว่า 30 คน โดยนำไปทดลองใช้ที่ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลับแล จังหวัดอุดรธานี เพื่อนำมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha) ที่มีความเที่ยง 0.70 ขึ้นไป (นวลอนงค์ บุญฤทธิ์พงศ์, 2552 น.126) ซึ่งในการวิจัย พบว่า มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.95

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำแล้วปรับปรุงแก้ไข

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรในการวิจัยต่อไป
การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลแบบสอบถามโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีถึงผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2. จัดส่งแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับประชากรที่กำหนดไว้ จำนวน 142 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอหรือราชการในตำแหน่ง จำนวน 9 คน ข้าราชการครู 15 คน ครูอาสาสมัครฯ จำนวน 15 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 76 คน และวิทยากร จำนวน 27 คน

3. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากประชากรในการวิจัย และตรวจสอบความถูกต้อง ถ้ามีการตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ วิเคราะห์โดยใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารจัดการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ จำนวน 3 คน ข้าราชการครู 3 คน ครูอาสาสมัครฯ จำนวน 3 คน ครู กศน.ตำบล จำนวน 3 คน และผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน ได้มาโดยการเลือกใช้แบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1. ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ข้าราชการครู ครูอาสาสมัครฯ และครู กศน.ตำบลเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการทำงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

2. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้กับศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี และมีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview) ที่สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล มีการเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า แบบปลายเปิด เพื่อรวบรวมข้อมูลแนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มเป้าหมายที่สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ, ตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นกรอบประเด็นคำถามที่จะสัมภาษณ์ ซึ่งจัดเรียงไว้ตามลำดับก่อนหลังเป็นคำถามที่ต่อเนื่องและถามด้วยคำถามที่ง่ายไปคำถามที่ยากเกี่ยวกับแนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ โดยนำระดับสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นมาหาคำดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น(Priority Needs Index: PNI) ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผนการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะ

ชีวิตผู้สูงอายุ (Plan) ด้านการดำเนินงานบริหารการจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ (Do) ขั้นตอนการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการบริหารการจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ (Check) และขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารการจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ (Action) แล้วเลือกค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 อันดับ เพื่อมาหาแนวทางการบริหารการจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ซึ่งเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารการจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นการบริหารการจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index: PNI) เลือกค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 อันดับ มาใช้เพื่อสร้างกลุ่มคำถามเพื่อที่จะสัมภาษณ์และสังเคราะห์เนื้อหาประเด็นสำคัญ เพื่อจัดทำแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารการจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี

2. สร้างแบบสัมภาษณ์ที่มีกลุ่มคำถามครอบคลุมเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำเสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วน

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาให้ความเห็นชอบและนำแบบสัมภาษณ์ที่มีความเหมาะสมไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการศึกษาเอกสาร สังเกต และสัมภาษณ์ นอกเหนือจากการใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลแล้ว ยังมีเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลอื่น ๆ ได้แก่ แก่กล้องถ่ายรูป โทรศัพท์มือถือ และสมุดบันทึก หากข้อมูลในประเด็นไม่ชัดเจนผู้วิจัยได้ใช้โทรศัพท์สัมภาษณ์เพิ่มเติม โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ จำนวน 3 ท่าน ข้าราชการครู 3 ท่าน ครูอาสาสมัครฯ จำนวน 3 ท่าน ครูคนตาบอด จำนวน 3 ท่าน และผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 3 ท่าน

2. นำหนังสือไปยังสถานศึกษาและสถานพยาบาลกลุ่มเป้าหมายด้วยตัวเอง พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยว่า ผู้วิจัยต้องการหาแนวทางการบริหารการจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี รวมทั้งชี้แจงขั้นตอน วิธีการ และระยะเวลาในการเก็บ รวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร คู่มือดำเนินงานแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ และเอกสารการรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมเพื่อเป็นข้อมูลในการสัมภาษณ์
4. ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดทำข้อมูล มีการดำเนินการทบทวนข้อมูล จัดพิมพ์ข้อมูลโดยแยกประเด็นหัวข้อ และทำการตรวจสอบความครบถ้วนของผู้ให้ข้อมูลที่ได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบข้อมูล เพื่อพิจารณาว่าข้อมูลที่จัดเก็บนั้นมีคุณภาพ น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด และตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วนของข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ยึดเนื้อหาข้อมูลเป็นเกณฑ์ แล้วสร้างข้อสรุป เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 วัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 สภาพความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี และค่าดัชนีลำดับความสำคัญสภาพที่ควรจะเป็นโดยรวม จากการตอบแบบสอบถามของผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ ข้าราชการครู ครูอาสาสมัครศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล และวิทยากร

ข้อที่	รายการ	สภาพที่เป็นอยู่			สภาพที่เป็นอยู่			PNI	ลำดับ
		μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ		
1	ขั้นตอนการวางแผน (Plan)	3.92	0.87	มาก	4.72	0.50	มากที่สุด	0.21	1
2	ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do)	3.98	0.78	มาก	4.71	0.51	มากที่สุด	0.19	3
3	ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check)	3.97	0.81	มาก	4.63	0.54	มากที่สุด	0.17	4
4	ขั้นตอนการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนา(Act)	3.83	0.78	มาก	4.59	0.57	มากที่สุด	0.20	2
รวม		3.92	0.81	มาก	4.66	0.53	มากที่สุด	0.19	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของแนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ ใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวม อยู่ใน ระดับ มาก ($\mu = 3.92$, $\sigma = 0.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกขั้นตอน โดยเรียงลำดับ จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ขั้นตอนการปฏิบัติ Do ($\mu = 3.98$, $\sigma = 0.78$) ขั้นตอนการตรวจสอบ Check ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.81$) ขั้นตอนการวางแผน Plan ($\mu = 3.92$, $\sigma = 0.87$) และขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา Act ($\mu = 3.83$, $\sigma = 0.78$) ตามลำดับ

ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นของแนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.66$, $\sigma = 0.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผน Plan ($\mu = 4.72$, $\sigma = 0.50$) ขั้นตอนการปฏิบัติ Do ($\mu = 4.71$, $\sigma = 0.51$) ขั้นตอนการตรวจสอบ Check ($\mu = 4.63$, $\sigma = 0.54$) และขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา Act ($\mu = 4.59$, $\sigma = 0.57$) ตามลำดับ

ค่าดัชนีลำดับความจำเป็นของแนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี เรียงลำดับจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผน Plan = 0.21 ขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา Act = 0.20 ขั้นตอนการปฏิบัติ Do = 0.19 และ ขั้นตอนการตรวจสอบ Check = 0.17 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 จากการหาแนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี แยกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการวางแผน (Plan: P) คือ ขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ควรมีการเปิด โอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน การวิเคราะห์ข้อมูลควร ครอบคลุม การศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ รวมถึงศึกษาองค์ประกอบ ของกิจกรรมและวิเคราะห์บริบททางสังคมของผู้สูงอายุ เพื่อเข้าใจความต้องการและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น การ ดำเนินชีวิต ความต้องการ และสิ่งแวดล้อมในทุกมิติ รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลจากสภาพปัญหาและอุปสรรคจาก กิจกรรมที่ผ่านมา เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนกิจกรรมในระยะเวลาที่เหมาะสม และการกำหนดรูปแบบกิจกรรม ที่เหมาะสมต่อผู้สูงอายุ และการตั้งเป้าหมายที่เหมาะสมตามบริบทของชุมชนและความต้องการของผู้สูงอายุ การ จัดทำแผนปฏิบัติการควรมุ่งเน้นการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการร่วม ปฏิบัติ การประเมิน และสะท้อนแผนการดำเนินงาน เพื่อให้แน่ใจว่าแผนปฏิบัติการสอดคล้องกับความต้องการ และบริบทต่าง ๆ ในชุมชนอย่างเหมาะสม

ด้านการปฏิบัติ (Do: D) คือ การทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากสภาพปัญหาและความต้องการที่มีอยู่ โดย พิจารณาถึงระดับความรู้ ความเข้าใจ และศักยภาพของผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงการนำข้อมูลเชิงวิจัยเกี่ยวกับการ เพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุมาใช้ในการวางแผนกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ยังควรพิจารณาถึงความต้องการ ของผู้สูงอายุที่จะเรียนรู้เพื่อดูแลสุขภาพตนเอง การป้องกันโรค การออกกำลังกายที่เหมาะสม การบริหารจัดการ ทักษะการดูแลตนเอง การเรียนรู้เพื่อการมีสุขภาพจิตที่ดี และการเข้าถึงบริการจากทั้งภาครัฐและเอกชนอย่าง

เหมาะสม การจัดสถานที่หรือสภาพแวดล้อมสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นที่ที่มีความเหมาะสมและสะดวก ในการเดินทางสำหรับผู้สูงอายุ มีบรรยากาศที่ไม่แออัดมากเกินไป มีแสงสว่างเพียงพอ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับการจัดกิจกรรมตามเนื้อหาที่ สอดคล้องกัน และจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพียงพอและเหมาะสมสำหรับกิจกรรมที่จะดำเนินการ ในการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุใน 4 มิติ ควรให้ครู วิทยากร ผู้สูงอายุและภาคีเครือข่ายมี ส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหา กำหนดเป้าหมาย และประสบการณ์ที่เหมาะสม ควรมีการคำนึงถึงคุณภาพชีวิตทั้ง ทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของผู้สูงอายุในการออกแบบกิจกรรม นอกจากนี้ยังควรคำนึงถึงความ ปลอดภัยและความเหมาะสมสำหรับช่วงวัยของผู้สูงอายุที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ

ด้านการตรวจสอบ (Check: C) คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัด กิจกรรม ประกอบด้วย ผู้นิเทศจากหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานภายใน และจากภาคีเครือข่าย ร่วมกันวางแผนการออกนิเทศ ติดตามและประเมินผล ระหว่างการจัดกิจกรรมเพื่อติดตามกระบวนการจัดกิจกรรมให้เป็นไป ตามแผนการจัดกิจกรรม ตามประเด็นการนิเทศ การนิเทศติดตามและประเมินผลหลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรม เพื่อติดตามการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งสรุปผลการนิเทศติดตามและประเมินผลเน้น การสรุปผลการจัดกิจกรรม เป็น 2 ด้าน คือ ด้านประสิทธิภาพ และด้านประสิทธิผล รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงาน และรายงานให้กับหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภาคีเครือข่ายรับทราบเพื่อวางแผนในการ พัฒนาปรับปรุงต่อไป

ด้านการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา (Action: A) คือ การวิเคราะห์สรุปผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรม ในรูปคณะทำงานของทุกภาคส่วน ร่วมกันสะท้อนผลการจัดกิจกรรม โดยสรุปผลเป็นรายกิจกรรมแต่ละด้าน คือ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ของวิทยากร ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ผู้สูงอายุใน 4 มิติ อีกทั้งมีข้อเสนอแนะ ทั้งจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้สถานศึกษา สามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงการทำงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น รวมถึงมีการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน และเกิดการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยแนวทางการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริม การเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี มีประเด็นน่าสนใจมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความต้องการจำเป็น พบว่า การวางแผนเป็นความต้องการจำเป็นมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก การวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นของการทำงาน และเป็นเครื่องมือในการบริหารของผู้บริหาร เพื่อให้การดำเนินงานประสบ ผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ประหยัดเวลา และทรัพยากร ซึ่งการวางแผนที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ ผู้บริหารสามารถควบคุมและบริหารจัดการงานได้ดีขึ้น,ลดความเสี่ยงในการทำงาน, และเพิ่มโอกาสในการ ประสบความสำเร็จในทุกๆ ด้านของสถานศึกษา

2. แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี มีดังนี้

การวางแผน ควรมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้ มีการจัดทำแผนการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย ในการประเมินและสะท้อนแผนการดำเนินงาน การกำหนดรูปแบบกิจกรรมและเป้าหมายที่เหมาะสมครอบคลุมและตรงกับความต้องการ การวางแผนการปฏิบัติการณ์นั้น ควรเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียดและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นสำคัญ เพื่อให้แผนนี้สามารถตอบสนองความต้องการและช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก การวางแผนเป็นเครื่องมือในการบริหารของผู้บริหาร เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ประหยัดเวลา และทรัพยากร การวางแผนที่ดีนั้นต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน แนวทางการดำเนินงานที่ครอบคลุมทุกมิติ การกำหนดระยะเวลาและงบประมาณที่เหมาะสม มีการระบุผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน อีกทั้งควรเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนอย่างเต็มที่ ซึ่งจะทำการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี สามารถตอบสนองความต้องการและช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Chaiches, 2022) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนตามเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ระยะเวลา งบประมาณผู้รับผิดชอบ และการประเมิน ซึ่งการดำเนินการตามขั้นตอนเหล่านี้จะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยลดความเสี่ยงและปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานอีกด้วย

การปฏิบัติตามแผน ควรมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้ การจัดทำแผนควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากสภาพปัญหาและความต้องการที่มีอยู่ โดยพิจารณาถึงระดับความรู้ความเข้าใจ และศักยภาพของผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงการนำข้อมูลเชิงวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุมาใช้ในการวางแผนกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ยังควรพิจารณาถึงความต้องการของผู้สูงอายุที่จะเรียนรู้เพื่อดูแลสุขภาพตนเอง การป้องกันโรค การออกกำลังกายที่เหมาะสม การบริหารจัดการทักษะการดูแลตนเอง การเรียนรู้เพื่อการมีสุขภาพจิตที่ดี และการเข้าถึงบริการจากทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากสภาพปัญหาและความต้องการที่มีอยู่เป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนากิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้เราเข้าใจถึงระดับความรู้ ความเข้าใจ และศักยภาพของผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการวางแผนและออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลจากสภาพปัญหาและความต้องการ ควรทำการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาที่ผู้สูงอายุเผชิญอยู่ในปัจจุบัน เช่น ปัญหาสุขภาพกาย สุขภาพจิต ความเหงา และการเข้าถึงบริการทางสังคม การระบุความต้องการต้องระบุความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุในการพัฒนาทักษะชีวิต ดังนี้ การเรียนรู้เรื่องการดูแลสุขภาพ เรื่อง

การป้องกันโรคต่าง ๆ ที่มีผลต่อผู้สูงอายุ เช่น โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง การออกกำลังกายที่เหมาะสม มีการจัดกิจกรรมออกกำลังกายที่เหมาะสมกับสภาพร่างกายของผู้สูงอายุ เช่น การเดิน การออกกำลังกายในน้ำ โยคะ และการบริหารจัดการทักษะการดูแลตนเอง มีการสอนทักษะการดูแลตนเองในชีวิตประจำวัน เช่น การเตรียมอาหารที่มีประโยชน์ การดูแลสุขภาพช่องปาก มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพจิต เช่น การสอนการผ่อนคลาย การทำสมาธิ การเข้าร่วมกลุ่มสังคม มีการให้ข้อมูลและการช่วยเหลือผู้สูงอายุในการเข้าถึงบริการที่มีอยู่ เช่น บริการทางการแพทย์ บริการทางสังคม รวมถึงการพิจารณาข้อมูลเชิงวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ ซึ่งข้อมูลเชิงวิจัยเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุสามารถนำมาใช้ในการพัฒนา กิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวโน้มของประชากรได้ ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความสุข และสามารถดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อทั้งผู้สูงอายุเอง ครอบครัว และสังคมในภาพรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Chusang, et al. 2023) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและวงจรบริหารงานคุณภาพในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการบริหารงานวิชาการด้วยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ (Connection) ด้วยการเข้าเผชิญ (Confrontation) ตรวจสอบการบริหารงานวิชาการด้วยความต่อเนื่อง (Continuity) และปรับปรุงการบริหารงานวิชาการให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community) จากการวิจัยยังพบว่า การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุใน 4 มิติ ควรให้ครู วิทยากร ผู้สูงอายุ และภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหา กำหนดเป้าหมาย กำหนดสถานที่ดำเนินงาน และประสบการณ์ที่เหมาะสม ควรมีการคำนึงถึงคุณภาพชีวิตทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของผู้สูงอายุในการออกแบบกิจกรรม นอกจากนี้ยังควรคำนึงถึงความปลอดภัยและความเหมาะสมสำหรับช่วงวัยของผู้สูงอายุที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ ทั้งนี้เพราะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของผู้สูงอายุใน 4 มิติ จำเป็นต้องใช้แนวทางที่มีการมีส่วนร่วมจากครู วิทยากร ผู้สูงอายุ และภาคีเครือข่าย เพื่อให้การออกแบบกิจกรรมนั้นมีความครบถ้วนและเหมาะสมตามความต้องการและสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ ดังนั้นแนวทางในการออกแบบกิจกรรม มีการกำหนดเนื้อหา ครอบคลุมทักษะชีวิตที่จำเป็นในแต่ละมิติ เช่น การออกกำลังกาย โภชนาการ การบริหารจัดการความเครียด การสร้างเครือข่ายทางสังคม ทักษะการสื่อสาร และการพัฒนาทักษะการคิด มีเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้ เช่น การเพิ่มระดับความสุข การเพิ่มการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และการปรับปรุงสุขภาพทั่วไป มีการกำหนดสถานที่ดำเนินงาน สถานที่จัดกิจกรรมควรเหมาะสมกับผู้สูงอายุ มีความสะดวกสบายและปลอดภัย เช่น ศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล หรือสถานที่ที่ผู้สูงอายุคุ้นเคย การกำหนดประสบการณ์ที่เหมาะสม ปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้สูงอายุ เช่น การใช้ความรู้และทักษะที่มีอยู่แล้ว การเพิ่มกิจกรรมที่ทำหยาเล็กน้อย การจัดกิจกรรมที่สอนทักษะใหม่ๆ และกิจกรรมควรคำนึงถึงคุณภาพชีวิต ด้านร่างกาย มีการตรวจสุขภาพก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านอารมณ์จัดกิจกรรมที่สร้างความสุขและลดความเครียด ด้านสังคม มีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางสังคมและการมีส่วนร่วมในชุมชน ด้านสติปัญญามีกิจกรรมที่ทำหยาความคิด และส่งเสริมการเรียนรู้ใหม่ๆซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Tumkham, 2019) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาการ

บริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านแม่ขะปู อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ตามกระบวนการ PDCA ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ควรจัดวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและบริบทของสถานศึกษา ซึ่งการดำเนินการตามขั้นตอนเหล่านี้จะช่วยให้หลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและบริบทของสถานศึกษาอย่างแท้จริง และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในระยะยาว

การตรวจสอบ ควรมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย ผู้นิเทศจากหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานภายใน และจากภาคีเครือข่าย ร่วมกันวางแผนการออกนิเทศ ติดตามและประเมินผล ระหว่างการจัดกิจกรรมเพื่อติดตามกระบวนการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนการจัดกิจกรรม ตามประเด็นการนิเทศ การนิเทศติดตามและประเมินผลหลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรม เพื่อติดตามการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งสรุปผลการนิเทศติดตามและประเมินผล เน้นการสรุปผลการจัดกิจกรรมเป็น 2 ด้าน คือ ด้านประสิทธิภาพ และด้านประสิทธิผล รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน และรายงานให้กับหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภาคีเครือข่ายรับทราบ เพื่อวางแผนในการพัฒนาปรับปรุงต่อไป ทั้งนี้เพราะการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมถือเป็นขั้นตอนสำคัญในการรับรองความสำเร็จของกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับผู้สูงอายุของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี การดำเนินการดังกล่าวประกอบด้วย การแต่งตั้งผู้นิเทศจากหลายภาคส่วน รวมถึงหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานภายใน และภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดมุมมองที่หลากหลายและครอบคลุมทุกด้านของการประเมินผล ซึ่งการออกนิเทศ ต้องมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการนิเทศ การกำหนดตัวชี้วัดที่จะใช้ในการประเมินผล การจัดทำตารางการนิเทศ และการแบ่งงานในกลุ่มคณะกรรมการ มีการออกนิเทศระหว่างการจัดกิจกรรม คณะกรรมการควรติดตามกระบวนการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ รวมถึงประเมินประเด็นสำคัญต่าง ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย ส่วนการนิเทศติดตามและประเมินผลหลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรม หรือการติดตามผลการเรียนรู้ คณะกรรมการควรมีการติดตามการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อคุณภาพชีวิต ผลการนิเทศควรสรุปออกมาเป็น 2 ด้าน คือ ด้านประสิทธิภาพ ประเมินว่าแผนการดำเนินงานและการใช้ทรัพยากรมีความเหมาะสมหรือไม่ และการดำเนินการตรงตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ด้านประสิทธิผล ประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดกิจกรรมว่ามีผลกระทบเชิงบวกต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมและชุมชนมากน้อยเพียงใด ส่วนการสรุปผลจะต้องครอบคลุมถึงปัญหาและอุปสรรคที่พบในระหว่างการจัดกิจกรรม ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมในอนาคต ในส่วนของการรายงานผล ผลการนิเทศติดตามและประเมินผลควรรายงานไปยังหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภาคีเครือข่าย เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบและสามารถใช้ข้อมูลในการวางแผนพัฒนาต่อไปได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Chaiches, 2022) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูนเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า

การประเมินผลการปฏิบัติตามแผน ควรจัดให้มีการประเมินผลตามแผนที่กำหนด วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องจากการเปรียบเทียบระหว่างเป้าหมายกับการดำเนินการตามแผน เพื่อจะทราบว่าจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ซึ่งการประเมินผลอย่างเป็นระบบและมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ควรมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้ มีการวิเคราะห์สรุปผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมในรูปคณะทำงานของทุกภาคส่วน ร่วมกันสะท้อนผลการจัดกิจกรรม โดยสรุปผลเป็นรายการกิจกรรมแต่ละด้าน คือ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ของวิทยากร ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ อีกทั้งมีข้อเสนอแนะ ทั้งจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงแผนและการทำงาน ในปีต่อไป ทั้งนี้เพราะการวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานจะเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแผนการดำเนินงานในปีต่อไป ทำให้การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้มากขึ้น ควรมีแนวทางการดำเนินการดังนี้ มีการสรุปผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมในรูปคณะทำงานจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น วิทยากร ครูผู้สอน ผู้สูงอายุ ผู้แทนชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันสะท้อนผลการจัดกิจกรรม โดยจัดการประชุมหรือเวทีสนทนาเพื่อให้ทุกฝ่ายได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสะท้อนผลการจัดกิจกรรม มีการบันทึกข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น และผลการสรุปจากการประชุมโดยการสรุปผลเป็นรายการกิจกรรมในแต่ละด้าน แยกเป็น ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ของวิทยากร ประเมินการเตรียมการของวิทยากร ความชัดเจนของเนื้อหาและวิธีการสอน ด้านอาคารสถานที่ ประเมินความเหมาะสมของสถานที่จัดกิจกรรม ความสะอาด ความปลอดภัย และความสะดวกสบายของผู้สูงอายุ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม รวมถึงการสรุปผลการดำเนินกิจกรรมควรมีข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรม เพื่อวิเคราะห์จุดเด่นที่ควรรักษาไว้และจุดที่ควรพัฒนาในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้มีการปรับปรุงและพัฒนาในปีต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Aontam, 2019) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง เทคนิคการบริหารงานแบบ PDCA (Deming Cycle) ผลการวิจัยพบว่า การติดตามตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงจุดที่เป็นปัญหาหรืออาจต้องปรับแผนใหม่ ในแต่ละปี จะช่วยให้องค์กรสามารถพัฒนาการทำงานอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การสร้างวัฒนธรรมการตรวจสอบและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องภายในองค์กร จะเป็นการส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและมุ่งมั่นในการพัฒนางานอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ด้านการวางแผน จากการวิจัยพบว่า

ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจนสำหรับกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งจะ เป็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ และควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการ ที่มุ่งเน้นการประชุมเชิง

ปฏิบัติการ เพื่อเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ภาควิชาช่วย มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การประเมิน และสะท้อนแผนการดำเนินงาน เข้าร่วมในการออกแบบแผนปฏิบัติการที่ครอบคลุมการพัฒนาทักษะในแต่ละมิติ

วิทยาการควรช่วยในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกิจกรรมให้ชัดเจน โดยการเสนอแนะ เป้าหมายที่เป็นไปได้และสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ ร่วมออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของผู้สูงอายุ เช่น การเลือกวิธีการฝึกที่เหมาะสม, การออกแบบกิจกรรมที่มีประโยชน์ และปลอดภัย

ภาควิชาช่วยควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต โดยนำเสนอความคิดเห็นและข้อมูลจากประสบการณ์ของสมาชิกเครือข่าย อีกทั้งร่วมกันทำการสำรวจและวิเคราะห์ ความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละมิติ เช่น การจัดกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะกลุ่มของผู้สูงอายุ ในชุมชน

2. ด้านการการปฏิบัติ จากผลการวิจัยพบว่า

ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและตรวจสอบการดำเนินการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ เช่น การจัดสรรสถานที่, การเตรียมอุปกรณ์, และการจัดการที่เกี่ยวข้อง มีการสร้างแรงจูงใจให้กับทีมงานและ วิทยาการผ่านการให้รางวัลหรือการให้กำลังใจ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วิทยาการควรดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ เช่น การสอนหรือการนำกิจกรรมที่ออกแบบมาให้ ผู้สูงอายุ ให้การแนะนำและการสนับสนุนผู้สูงอายุในระหว่างการทำกิจกรรม เพื่อให้พวกเขาสามารถเข้าใจและ ทำกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง แก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำกิจกรรม เช่น การปรับเปลี่ยน วิธีการฝึกหรือตารางเวลาเพื่อให้เหมาะสม

ภาควิชาช่วยมีบทบาทในการดำเนินการจัดกิจกรรม เช่น การช่วยจัดเตรียมสถานที่, การจัดหาสื่อการสอน, หรือการเป็นวิทยาการ/อาสาสมัครในการจัดกิจกรรม สนับสนุนทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การ จัดหาผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ หรือการจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับกิจกรรม

3. ด้านการตรวจสอบ จากการวิจัยพบว่า

ผู้บริหารควรมีส่วนในการตรวจสอบความก้าวหน้าและประเมินผลของกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในแผน เช่น การใช้แบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์เพื่อรับข้อมูลเกี่ยวกับผลลัพธ์และความพึงพอใจของผู้สูงอายุ และ วิเคราะห์ปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการ และประเมินว่ากิจกรรมบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือไม่

วิทยาการควรติดตามผลการดำเนินการจัดกิจกรรมโดยการเก็บข้อมูลและประเมินผลลัพธ์ เช่น การใช้ แบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจและผลลัพธ์ที่ได้รับ นำมาวิเคราะห์ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาเพื่อประเมินว่ากิจกรรมบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ และการประเมินปัจจัยที่มีผลต่อ ผลลัพธ์ของกิจกรรม

ภาคีเครือข่ายควรมีส่วนร่วมในการติดตามและตรวจสอบผลลัพธ์ของกิจกรรม เช่น การเก็บข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้สูงอายุเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกิจกรรม อีกทั้งร่วมกันประเมินผลของกิจกรรม โดยใช้ข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจสอบ เช่น ความพึงพอใจของผู้สูงอายุและการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. ด้านการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา จากการวิจัยพบว่า

ผู้บริหารควรใช้ข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจสอบและประเมินผลเพื่อปรับปรุงแผนปฏิบัติการและกลยุทธ์ให้ดีขึ้นในการจัดกิจกรรมครั้งถัดไป มีการสื่อสารผลลัพธ์และการปรับปรุงที่เกิดขึ้นกับทีมงานและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และปรับตัวในอนาคต

วิทยากรควรใช้ข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจสอบและประเมินผลเพื่อเสนอแนะการปรับปรุงกิจกรรม เช่น การปรับเปลี่ยนวิธีการฝึก, การปรับปรุงเนื้อหากิจกรรม, หรือการเพิ่มทรัพยากร แก้ไขและปรับปรุงแผนปฏิบัติการตามข้อเสนอแนะและผลการประเมินเพื่อให้กิจกรรมมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุมากขึ้น

ภาคีเครือข่ายควรให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นในการปรับปรุงกิจกรรมตามผลลัพธ์ที่ได้รับ เช่น การปรับปรุงรูปแบบกิจกรรม หรือการเพิ่มเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ อีกทั้งร่วมกันพัฒนาและปรับปรุงแผนปฏิบัติการสำหรับกิจกรรมในอนาคต โดยใช้ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประเมินผล

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรนำแนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการ การปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงาน เป็นไปตามนโยบายของสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี

3. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการพัฒนาปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ เพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของโลก

2. ควรมีการวิจัยเชิงประเมินผลและติดตามผล แนวทางการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุใน 4 มิติ ของศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดอุดรธานี ซึ่งจะช่วยให้การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรธานีมีประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาและการจัดกิจกรรมในอนาคตได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- Announcement of the Office of Non-Formal and Informal Education (ONIE) **Subject: Policies and Operational Focuses of the Office of Non-Formal and Informal Education for the Fiscal Year 2022.** (In Thai)
- Aontam, N. (2019). **Techniques for managing using the PDCA (Deming Cycle).** Journal of the Association of Professional Development in Educational Administration of Thailand, 1(3), 39-46. (In Thai)
- Chaiches, S. (2022). **Administration of model schools for inclusive education under the Lamphun Primary Educational Service Area Office 2.** Chiang Mai Rajabhat University, 202 Chang Phueak Road, Chang Phueak Subdistrict, Mueang District, Chiang Mai Province. (In Thai)
- Chusang, J et al. (2023). **Development of an academic administration model integrating contemplative education and the quality management cycle in vocational education institutions.** King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Department of Vocational and Technical Education Management. (In Thai)
- Gijo, E. V., Antony, J., & Kumar, M. (2014). **Application of Lean Six Sigma in a large-scale dairy plant: A case study.** (In Scotland)
- Guidelines and Models for Life Skills Development Activities for the Elderly in Four Dimensions by the Non-Formal and Informal Education Center for Special Target Groups,** Office of the Non-Formal and Informal Education, Office of the Permanent Secretary, Ministry of Education, January 2022. (In Thai)
- Phattarakangwan, J. (2019) **conducted a research study on the planning behavior of 12th-grade students in environmental management through community-based learning.** Wat Intharam School, Group 4, under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 1, Bangkok. (In Thai)
- Policies and Operational Focuses of the Office of Non-Formal and Informal Education for the Fiscal Year 2022** (In Thai)
- Tumkham, K. (2019). **Study of academic administration of Ban Mae Kha Pu School, Samoeng District, Chiang Mai Province according to the PDCA process.** Master's thesis in Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University. (In Thai)

Wichai, V. (2019). **A Study of the Factors and Management Approaches for Elderly Schools under the Non-Formal and Informal Education Center in Districts Affiliated with the Office of Non-Formal and Informal Education, Chiang Rai Province.** (In Thai)